4°. 1848. N°. 186.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Zaturdag* en *Zondag*, is *f* 5 in de drie maanden.

DONDERDAG 7 SEPTEMBER.

De prijs der Advertentiën is, van *een* tot *vijf* regels, *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Zal Frankrijk in Italië tusschen beide treden?

Wanneer men geloof mag slaan aan de geruchten, die in de laatste dagen geloopen hebben, zou Frankrijk eindelijk besloten hebben met zijne legers in Italië binnen te rukken.

Eindelijk zeggen wij; want Frankrijk had dat besluit reeds voor weken moeten nemen; had niet mogen gedoogen, dat de Oostenrijksche troepen zich weder van het verloren gebied in Italië meester maakten. Niet uit eigenbelang, niet om de *Fransche* belangen te bevorderen, had Frankrijk dit moeten doen, maar omdat het hier de zaak der vrijheid, de zaak der nationale onafhankelijkheid tegenover het despotisme en de vreemde overheersching gold. Frankrijk had dit steeds moeten doen, maar Frankrijk moest het vooral nu doen, onder eene regering, die geenerlei grond heeft, zoo zij niet de zaak der nationale vrijheid en zelfstandigheid tot haar symbool kiest.

De tegenwoordige regering schijnt weinig besef van deze hare taak te hebben. Nog aarzelt, nog weifelt zij te doen, wat reeds voor lang had moeten gedaan zijn. CAVAIGNAC is te dezen opzigte de getrouwe navolger der Guizotsche diplomatie, ja het is zelfs twijfelachtig of LOUIS-PHILIPPE en GUIZOT ten opzigte van Italië zouden hebben durven handelen, gelijk de tegenwoordige Fransche regering handelt.

De houding van Frankrijk is des te vreemder, daar alles schijnt zamen te loopen om haar tot de tegenovergestelde handelwijze te nopen. Vooreerst, het belang van het land. Frankrijk heeft oneindig minder te vreezen van een' vrijen, onafhankelijken, constitutionneelen Italiaanschen staat op zijne grenzen, dan van eene onder bedwang der Oostenrijksche bajonetten staande provincie. Takken van den zelfden stam zijn Frankrijk en Italië door sympathiën van allerlei aard met elkander verbonden, moeten zij elkander wederzijds aanvullen en volmaken. Vervolgens schijnt eene tusschenkomst in Italië allezins in het belang der tegenwoordige regering. Het presidentschap CAVAIGNAC is zeer precair en rust op waggelende grondslagen. Door thans met kracht in Italië voor de zaak der vrijheid en der onderdrukte nationaliteiten op te treden, zou het èn de aandacht van de binnenlandsche aangelegenheden aftrekken, èn zich zelven populair maken, èn eenen uitweg openen voor die gistende en woelende stoffen, die thans als kwade en bedorven sappen door het ligchaam van den Staat dwalen en naar alle kanten als verpeste en kankerachtige gezwellen uitbarsten. De barricaden-oorlog heeft getoond, hoeveel energie, hoeveel heldenmoed voor Frankrijk zijn verloren gegaan in die, voor altijd bejammerenswaardige worsteling tegen al wat den grondslag der maatschappijen uitmaakt. Past diezelfde energie toe op een waardig onderwerp, geeft haar ruimte om zich op een ander gebied te ontwikkelen, stelt haar in de gelegenheid om van het vuur dat haar verteert, op eene edele wijze gebruik te maken en gij zult van al die misdadigers even zoo vele mannen maken, wier namen gij met gulden letters in uwe geschiedboeken zult opteekenen. Ten laatste, afgescheiden van het voordeel van land en regering, is het de taak van Frankrijk, dat zich aan de spits der Europesche beschaving heeft gesteld, steeds bereid te zijn voor de zaak der vrijheid en der onderdrukte nationaliteiten het zwaard te trekken. Frankrijk kan en mag zich aan die verpligting niet onttrekken zonder tevens afstand te doen van alle aanspraak op het hoofdmanschap der Europesche politiek.

Frankrijk heeft eene schoone roeping te vervullen, indien het die wel begrijpt, niet om voor stokebrand van Europa te spelen en geheel het vaste land met de wapens in de hand af te loopen, om zijne politieke overtuigingen en zijne politieke leer aan volken en vorsten op te dringen, of democratische, socialistische en communistische programma's uit te voeren, maar om, waar natiën in hare zelfstandigheid en onafhankelijkheid bedreigd worden, tusschen beide te treden en, des noods met de wapens in de vuist, dien grondregel van het tegenwoordig volkenregt te handhaven en te doen eerbiedigen, die aan elke nationaliteit zelfstandigheid en een onafhankelijk bestaan waarborgt en de volken vrijlaat hunne huishoudingen zoo in te rigten als elks verlangen en behoefte medebrengt. Frankrijk's invloed moet een zuiver moreele zijn, des te krachtiger naarmate hij minder eigenbelangzuchtig is. Begrijpt Frankrijk deze rol niet, zoo zal het òf afdalen tot eene mogendheid van ondergeschikten rang, òf het zal zoodra het alléén om *eigene* belangen te bevorderen te velde trekt, zich tot den gemeenen vijand van Europa maken. Het is te hopen, dat Frankrijks regering dit bij tijds zal begrijpen.

Frankrijk's weifeling is, zegt men, een bewijs van zijne vredelievende gezindheid. Maar vredelievende gezindheid te ongelegener tijd is lafhartigheid. Wanneer men de eer heeft aan het hoofd eener groote natie, als de Fransche, te staan, aarzelt men niet, mag men niet aarzelen, waar pligt en eer spreken.

Buitenlandsche berigten.

RUSLAND.

Petersburg, 27. *aug*. De Keizer heeft aan den graaf *Radetzky* op 19 dezer een brief toegezonden, waarin hij hem hulde bewijst voor de dapperheid, waarmede hij de *wettige regten zijns Keizers* gehandhaafd heeft, en dien ten gevolge benoemt tot ridder van den heiligen George 1ste klasse.

DUITSCHLAND.

Berlijn, *2 sept*. Tot 31 augustus, des namiddags, zijn 327 nieuwe cholera-zieken aangemeld. Van 31 augustus tot 1 september werd het getal vermeerderd met 50. Hiervan zijn overleden 235, hersteld 38 en 104 onder geneeskundige behandeling gebleven.

Berlijn, *3 sept*. Sedert gisteren tot heden middag zijn 55 nieuwe cholera-lijders bij de politie aangemeld.

FRANKRIJK.

Parijs, *3 sept*. Sedert eenige dagen spreekt men in het Hôtel-Dieu en in andere hospitalen dezer stad van onderscheidene zieken, bij welke de geneesheeren al de kenteekenen der cholera zouden waargenomen hebben.

— Luidens de jongste berigten uit Italië schijnen de aangeknoopte onderhandelingen tusschen Oostenrijk en den Koning van Sardinië, tot geenerlei schikking te zullen leiden. Eene proclamatie, door *Karel-Albert* op den 28sten augustus aan zijn leger gerigt, kondigt integendeel aan, dat alle maatregelen tot de hervatting des oorlogs genomen zijn. De Koning zegt daarin: »Wanneer de wapenstilstand ten einde zal geloopen zijn, zullen wij òf een vrede verkregen hebben, met de regten der natie bestaanbaar, òf wij zullen, wanneer de eer het eischt, op nieuw voor de Italiaansche onafhankelijkheid, het voorwerp onzer wenschen, gaan strijden." Voorts beveelt de Koning zijnen officieren en soldaten, den eed op de grondwet af te leggen, ten einde dit verbond de eenheid der soldaten en burgers bewijze, die allen gelijkelijk geroepen zijn, om dezelfde regten te genieten en dezelfde pligten te vervullen.

Te Rome heeft het ministerie, in de zitting der Kamer van vertegenwoordigers van den 24sten, verklaard, dat het welzijn des vaderlands slechts in de wapening en oproeping in massa der bevolking bestond. »Van de onderhandelingen," zeide de heer *Sterbini*, »is niets te hopen. Massa's menschen staan gereed te strijden, om de verdrukkende barbaren te verdelgen."

— Dezer dagen twijfelde men er sterk aan dat het Engelsche ministerie genegen zou zijn om gezamenlijk met Frankrijk troepen naar Venetië te zenden. Thans beweert men echter dat het Engelsche kabinet, tegen alle verwachting, in de aanvraag van Frankrijk heeft toegestemd, en dat dien ten gevolge eene veel dringender nota dan de eerste was, naar Weenen is gezonden.

— De commissie, benoemd om de zaak der deportatie te beslissen, heeft, onder voorzitting van den minister van Marine, haren arbeid voltooid; naar men verzekert, heeft zij zich met algemeene stemmen verklaard voor de deportatie naar Algerië.

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, *5 sept*. De Eerste Kamer der Staten-Generaal is heden ten half 2 ure, vergaderd en heeft de beraadslagingen aangevangen over de twaalf ontwerpen van wet, tot herziening der grondwet. De algemeene beraadslagingen zijn heden ten half vijf ure geschorst, en zullen morgen ten 11 ure worden hervat.

— Heden middag ten 12 ure is er kabinetsraad gehouden.

— Bij het groot concours van handboogschutterijen, jl. zondag te Delft gehouden, en waarin vele leden van verschillende schutterijen hebben deel

genomen, is de eerste medaille ten deel gevallen aan de handboogschutterij van Rotterdam, genaamd *de Batavier*, met 208 punten; de tweede aan de societeit *Soranus*, met 178 punten, en de derde aan de schutterij van 's Gravenhage, en wel aan den heer *van der Lelie* de rozen-medaille en aan den heer *van der Metten* de medaille voor de hoogste punten.

— In de *Staats-Courant* van heden vindt men vijf tabellen, bevattende den zakelijken inhoud der opgaven, welke, omtrent de landverhuizers uit Nederland van 1831 tot 1847 ingesloten, bij het departement van Binnenlandsche Zaken van de gouverneurs der provinciën zijn ontvangen. Ons bestek laat niet toe die tabellen over te nemen; wij ontleenen er de volgende bijzonderheden uit.

Het geheele aantal landverhuizers, die van 1831 tot 1846 ingesloten, uit Nederland zijn vertrokken, bedraagt 8052 personen of 2333 hoofden van huisgezinnen of op zich zelve staande personen. Hiervan komen op Noord-Braband 137, Gelderland 3027, Zuid-Holland 953, Noord-Holland 233, Zeeland 1624, Utrecht 215, Friesland 443, Overijssel 874, Groningen 227, Drenthe 315, Limburg 4. Uit al de provinciën is in 1847 verreweg het grootste aantal landverhuizers vertrokken. Van het geheele aantal 8052 behoorden volgens de verdeeling in de eerste tabel tot de Christelijke Afgescheidenen 653, tot de Roomsch-Katholijken 451, de overige tot de verschillende Hervormde gemeenten. Wat de klasse der gegoedheid betreft, behoorden van huisgezinnen of op zich zelve staande personen tot de welgestelden 295, tot de mingegoeden 1513, tot de behoeftigen 496; voorts behoorden hierbij 1357 vrouwen, 4281 kinderen, 81 dienstboden.

Blijkens de tabel B waren onder de beroepen of bedrijven der 2333 personen die vertrokken zijn, 382 arbeiders, 16 arbeidsters, 65 boerenknechts, 51 broodbakkers, 11 broodbakkersknechts, 13 commissionairs, 70 daglooners, 36 dienstknechts, 49 dienstmeisjes, 12 gaardeniers, 7 grofsmeden, 91 kleermakers, 24 klompenmakers, 16 kooplieden, 18 kuipers, 503 landbouwers, 1 leeraar bij de hervormden, 2 leeraars bij de afgescheidenen, 19 metselaars, 14 naaisters, 15 schippers, 45 schoenmakers, 33 smeden, 144 timmerlieden, 15 timmermansknechts, 15 tuiniers, 17 veenarbeiders, 18 schilders, 12 voerlieden, 10 wagenmakers, 72 wevers, 38 winkeliers, enz.; 157 zonder beroep.

Volgens tabel C, betreffende den ouderdom der 2333 landverhuizers, waren de meeste tusschen de 18 en 60 jaren oud.

Nopens de redenen, welke de landverhuizers voor hun vertrek hadden opgegeven, bevat de tabel D voor hen, die van stand en bestaan wilden verbeteren 868; speculatiegeest 9; om de fortuin te beproeven 41; om lasten te ontgaan 11; wegens vermindering der middelen van bestaan en vooruitzigt op beter 72; te weinig verdiensten, hooge belastingen en moeijelijkheden voor de grensbewoners 338; godsdienstige meeningen 149; meerdere godsdienstige vrijheid 217; om godsdienst en onderwijs 41; achteruitgang van zaken, gebrek aan bestaan en werk 204; armoede 36; vrees voor de toekomst 18; enz. om onbekende redenen 149.

Volgens tabel E, omtrent het vermogen der vertrokkenen, had een persoon *ƒ* 16000, een *ƒ* 11000, een *ƒ* 7000 medegenomen, terwijl voorts eenige van een tot vijf duizend guldens in kontanten medegenomen hadden.

Arnhem, 6 *sept.* In de *Kölnische Zeitung* leest men het volgende verslag van het vierde Neder-Rijnsch-Nederlandsche Zangersfeest te Arnhem:

»Voor ongeveer vijf jaren vormde een in Holland wonende Duitscher, de directeur van de Amsterdamsche liedertafel, het plan om een Duitsch-Hollandsch Zangersverbond tot stand te brengen. Een jaar later was het plan reeds verwezenlijkt, en Cleef ontving voor den eersten keer de verbondene Neder-Rijnsch-Nederlandsche zangers. Menigeen moge toen met zonderlinge denkbeelden van den aanleg der Nederlanders voor de muzijk, en van stijve, drooge, prozaische Hollanders, uit Duitschland zijn gekomen, menigeen is teruggekeerd met de overtuiging dat de Hollanders niet alleen veel aanleg voor de muzijk bezitten, maar bovendien voor het grootste gedeelte ook in den omgang zeer beminnelijk kunnen zijn. En ons allen, Duitschers en Nederlanders, verheugde het toen het tweede jaar ons in Cleef, het derde in Arnhem weder bijeenbragt; het verheugde ons de oude, vrolijke gezigten weder te zien en malkander hartelijk de broederhand te drukken. Met meer ijver namen wij de muzijkboeken ter hand, met meerdere vlijt oefenden wij ons, om in den edelen wedstrijd voor onze naburen niet onder te doen. Het Zangersverbond telde bij zijn ontstaan weinig leden, werd echter telken jare talrijker en vervolgde rustig zijn grootsch doel: toenadering en verbroedering tusschen Duitschers en Hollanders.

»Plotseling dreigde de vergadering te Frankfort een' valschen toon in de harmonie der laatste vier jaren te doen ontstaan. Het valt niet te ontkennen dat het besluit omtrent de Limburgsche quaestie in in Holland veel kwaad bloed heeft gezet. Niet doordien den Hollanderen aan Limburg zooveel gelegen is; neen, zij beschouwen het toch slechts als een stiefkind; maar dat men zonder de regtsquaestie in aanmerking te nemen — eene tot nu feitelijk door hen bezetene provincie zou willen afscheuren, zonder hun daarvan iets te zeggen, dat konden zij niet begrijpen! De viering van het vierde zangersfeest op den 19den en 20sten augustus, ging men dan ook met eenigzins gemengde verwachtingen te gemoet; waren de voorbereidingen niet zooverre gevorderd geweest, dan zou men er het liefst geheel van hebben afgezien, want algemeen was men bevreesd voor onstuimige tooneelen. Het Arnhemsche committé ter feestregeling zocht die zooveel mogelijk te voorkomen, doordien het aan de Duitsche liedertafels minder dringende uitnoodigingen zond, en zoo kwam het dan, dat slechts ongeveer 70 Duitsche en meer dan 400 Hollandsche zangers aan de feestviering deelnamen. (1)

»Doch op de aangenaamste wijze bleek het hoe ongegrond deze vrees was geweest. Nooit hebben wij een schooner, een hartelijker feest gevierd, nooit hebben wij eene heerlijker gelegenheid gehad, om ons te overtuigen, welke natuurlijke sympathie de beide volken verbindt. Het was niet alleen de tuimel der vreugde, welke de zangers verbroederde, het was een hooger, edeler gevoel, hetwelk allen bezielde, het hooge bewustzijn der nationaliteit, dat sterk door zijne innerlijke kracht, aan de stamverwante natie de hand biedt en de groote waarheid verkondigt dat Duitschland en Nederland alleen door eene naauwe aaneensluiting hunne eigene wederzijdsche belangen bevorderen. Toen een zanger uit Dordrecht met geroerden trots aan de blaauw-wit-roode vlag, haar verleden en hare toekomst, een' feestdronk wijdde, werd hem door eenen zanger uit Cleef geantwoord, dat de Hollander met regt trotsch konde zijn op zijne vlag, op zijne kleuren, op zijne nationaliteit, dat de Hollander het best beoordeelen konde, wat de Duitschers er toe aanzette deze edele goederen, die hun sedert 34 jaren ontroofd waren, weder te veroveren; en voor de zwart-rood-goud klonk een donderend *Hoch*.

»In de feestzaal wapperden de beide *driekleuren* vrolijk door elkander, en de geestdrift steeg ten top toen de Duitsche en Hollandsche volksliederen onder het lossen der kanonnen werden gezongen. Het was een heerlijk feest en zijne herinnering zal onder de aangenaamste geteld worden; het gevolg zal echter eene des te inniger verbroedering der liedertafels zijn, daar men in zulke moeijelijke tijden beproefd bevonden is en gezien heeft, dat het Verbond niet op kunstige grondslagen rust, maar Nederlanders en Duitschers het in 't harte dragen. Daardoor heeft het feest, zonder dat er over de staatkunde gehandeld werd, eene staatkundige beteekenis gekregen, die reden geeft om zich in de hoogste mate te verheugen; wij zijn met gemengde gevoelens te Arnhem gekomen, en wij hebben het in eene vrolijke stemming weder verlaten.

»Over de uitvoering der zangstukken gedurende de beide dagen zal ik kort zijn. De heeren *Bischoff* van Wezel en *Boers* van Nijmegen hadden als directeuren eene moeijelijke taak te vervullen, daar vele leden de repetitie niet hadden bijgewoond; over het geheel was de uitvoering evenwel zeer bevredigend. Bij het concours van de liedertafels van Rotterdam, Utrecht, Arnhem en Amsterdam kon men zich overtuigen, welke vorderingen het uit Duitschland gekomen mannengezang, gedurende de laatste jaren in Holland heeft gemaakt. De Rotterdammers en Amsterdammers zongen met zulk eene juistheid en zulk eene fijne schakering, dat zij het wel mogen wagen zich naast de beste Duitsche liedertafels te plaatsen. — Het volgende jaar zal het feest te Cleef gevierd worden."

Arnhem, *6 september*.

In ons *Bijblad* van gisteren hebben wij medegedeeld: 1. *Moet de Eerste Kamer welwillend zijn?* 2. *Zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal* van maandag 4 september. 3. *Binnenlandsche berigten:* De verzending van brieven uit dit rijk met de overland-mail naar Neêrlands Indië; het slot van *een blik op de koloniale belangen* door *de Ware Burger;* uitspraak van den Hoogen Raad in de zaak van *N. W. van Nifterick* en *J. de Vries*. 4. *Laatste berigten.*

EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

HERZIENING DER GRONDWET.

(*Vervolg van no.* 185.)

Mogt men thans de onderhavige ontwerpen niet aannemen, dan zou hij gelooven dat men later tot minder doelmatige zou worden gedrongen. Men zou (en twee der overige leden deelen dit gevoelen) welligt later meer moeten toegeven. Veel, erkent het lid, is wel is waar aan andere wetsbepalingen overgelaten, doch juist daarbij kan veel gedaan worden tot stuiting van de schadelijke gevolgen, welke sommigen vreezen. Door de aanneming van de ontwerpen zal men, naar de meening van het lid, tevredenheid stichten in stede van, door eene weigering, de rust te storen en de Kroon, het regerend Huis en het gansche land aan zeer groote ongelukken bloot te stellen.

Vervolgens is deze afdeeling overgegaan tot de behandeling van de afzonderlijke ontwerpen, zoo als dit in de twee andere afdeelingen hier meer, dan minder breedvoerig is geschied.

In de *Tweede* afdeeling waren al de acht leden tegenwoordig, als: de heeren: *Verheijen*, graaf *van Limburg Stirum Noordwijk*, *Brugmans*, *van Hall Hinlopen*, baron *van Welderen Rengers*, graaf *van Limburg Stirum* en baron *van Brienen van de Groote Lindt*, de laatste als president.

Door de afdeeling zijn eenige algemeene beschouwingen vooropgesteld en wel over de volgende hoofdpunten, als: 1o. de noodzakelijkheid van de herziening der grondwet: 2o. het regt van vereeniging, ontwerp I; 3o. de regtstreeksche verkiezingen, ontwerp III; 4o. de vrijheid van godsdienst, ontwerp VI; 5o. de defensie, ontwerp VIII; en 6o. de vrijheid van onderwijs, ontwerp X. Wat het eerste punt aangaat heeft de afdeeling de zaak van de herziening der grondwet aan de tegenwoordige tijds-omstandigheden getoetst, en wenschte in de eerste plaats niet onopgemerkt te laten, dat eene grondwets-herziening aan het hoofd van den Staat zelven als voor het tegenwoordig oogenblik noodzakelijk gebleken is. Zonder aan te nemen hetgeen gedurig en achtervolgens aan de tegenwoordige grondwet geweten is, als zoude dezelve alle nuttige herzieningen ten eenemale uitsluiten, zoo zijn niettemin sommige leden de meening toegedaan, dat, vermits sedert vele jaren van een herziene grondwet zooveel voordeel voorspeld en aan de natie voorgehouden is, een langer uitstel om die herzieningen daar te stellen, eenen zeer nadeeligen invloed zoude kunnen verkrijgen. Daar art. 227 van de bestaande grondwet eene herziening toelaat, zoo acht de afdeeling, in het belang van het vaderland, het tijdstip daartoe geboren. Niettegenstaande vele bezwaren in de voorgestelde bepalingen tot de herzieningen ook bij de afdeeling gerezen zijn, zoo heeft de meerderheid derzelve, met den wensch van toenadering bezield, gemeend vele bijzondere meeningen te moeten ten offer brengen, terwijl de noodzakelijkheid van eene herziening door de afdeeling algemeen is erkend. Wat aangaat het regt van vereeniging, zijn de bij sommige leden opgekomene bedenkingen met treffende voorbeelden gestaafd. Deze leden beweren, dat die vereenigingen, waarvan het regt in de grondwet opgenomen zoude worden, meestal en wel bijzonder van politieken aard zullen zijn, en zich hier even als elders, tusschen het volk en het bestuur plaatsende, den geregelden gang der regering ten eenemale zullen belemmeren, en even zeer de gemoederen in eenen staat van spanning houden, die voor orde en rust gevaarlijk is en tot beroerten aanleiding geven kan. De leden wezen op Engeland, alwaar door de politieke vereenigingen de orde en rust niet zonder moeite en soms niet zonder bloedvergieten gehandhaafd worden. Dezelfde leden wezen nog bepaalder op Frankrijk, alwaar even zeer, door het regt van vereeniging als beginsel aan te nemen, de maatschappij tot in hare grondzuilen geschokt en het bestaan van den nijveren burger vernield is; terwijl de vermogenden, door vrees bevangen, zich in grooten getale naar elders verwijderen. Deze leden deden al verder uitkomen, dat de orde en rust aldaar voor het oogenblik niet anders dan door de kracht van de bajonetten en door militaire maatregelen kan worden behouden. Het andere gedeelte der afdeeling, hoewel soortgelijke vrees voor de kwade gevolgen van het opnemen in de grondwet van het regt van vereeniging niet geheel kunnende onderdrukken, vertrouwde echter dat de wet daarin voorzien zoude en een voldoenden waarborg daarstellen, om het kwaad, dat uit die vereenigingen zoude kunnen ontstaan, te beteugelen. — Wat betreft de regtstreeksche verkiezingen, hebben eenige leden aangemerkt, dat die wijze van verkiezen een der grondbeginselen van de herziening der grondwet is, en herinnerd dat de verkiezingen van de jaren 1796 en 1798 niet altijd verkeerde uitkomsten hadden opgeleverd, en ook dat daarentegen de trapsgewijze verkiezingen van de laatste tijden evenzeer alle meeningen hadden doen vertegenwoordigen, zoodat het eene stelsel aan te prijzen en het andere niet ten eenenmale te verwerpen was. Andere leden waren echter dat gevoelen niet toegedaan, en meenden dat de vrijheid van keuze door regtstreeksche verkiezingen weinig gewaarborgd is; dat, hoe uitgestrekter een kies-collegie wordt, hoe meer partijzucht invloed uitoefenen kan en uitkomsten kan opleveren, welke althans die van de algemeene meening niet zijn. Deze leden verwachtten dus van de voorgestelde regtstreeksche verkiezingen weinig voldoende gevolgen en verklaarden zich dienvolgens tegen het wets-ontwerp. Als tegenwigt van regtstreeksche verkiezingen hadden sommige leden van de afdeeling eene benoeming door den Koning van leden voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal gewenscht. Deze konden in de zamenstelling en benoeming, volgens dit ontwerp, der leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal geen voldoenden waarborg voor het monarchaal beginsel aantreffen. — Nopens de vrijheid van godsdienst bestond bij de meerderheid der afdeeling geen bezwaar. Twee leden zagen echter in artt. 2 en 3 en hoofdzakelijk in art. 8 van dit wets-ontwerp zoodanige onoverkomelijke bezwaren, dat zij zich met dat onderwerp in geenen deele konden vereenigen. Nopens de defensie zijn door de afdeeling geene bijzondere aanmerkingen in het midden gebragt, dit naar aanleiding van den uitleg, reeds in

---

(1) Wij hebben ons op eene officiëele wijze overtuigd, dat de aanmerking van »minder dringende »uitnoodiging aan de Duitsche zangers door het com»mitté ter feestregeling", ongegrond is: de Duitsche liedertafels ontvingen dezelfde uitnoodiging tot deelneming als de Nederlandsche; alleen plaatselijke of politieke omstandigheden hebben veroorzaakt, dat de deelneming van den kant der Duitschers minder groot was. (*Aanmerking van den vertaler.*)

Tweede Kamer door Z. Exc. den minister van Oorlog gegeven, en ook uit aanmerking, dat de jaarlijksche begrooting toelaat op het finantiëel vraagstuk terug te komen. Eenige leden betreurden het toegeven van de regering aangaande de verpligte dienst voor de zee-militie, aangezien onder anderen, door de voorgestelde facultative wijs, aan de zeedienst zelve nadeel wordt toegebragt, alsmede aan de ingezetenen aan de zeekusten woonachtig. — Voor het onderwijs had de meerderheid der afdeeling het behoud gewenscht van de wet van 1806, die zulke voldoende uitkomsten voor het lager onderwijs opgeleverd heeft, dat de vreemden zelfs met lof daarvan gewaagden. De bepaling echter in dit ontwerp voorkomende, dat het onderwijs voortdurend blijft een voorwerp van de zorg der regering, bevredigt de leden der afdeeling, die daardoor de gegronde hoop verkrijgen dat de verdienstelijke leerwijs zooveel mogelijk behouden zal worden.

Derde afdeeling. — In deze hebben zitting de heeren jhr. *van Lijnden van Hunenburg*, baron *van Hugenpoth van Aerdt*, *van der Hoop*, baron *de Liedel de Well*, *Piepers*, jhr. *Junius van Hemert*, *van der Oudermeulen*, *Vos de Wael* en ridder *van Rappard*, president.

Op den voorgrond stelde deze afdeeling dat de taak van de Eerste Kamer zich bepaalt tot goed- of afkeuring van de voorstellen zoo als die zijn liggende. Zij onthield zich dus van het mededeelen van bedenkingen van ondergeschikt belang. Zij vroeg zich voorts af:

1o. Wordt eene grondwets-herziening op dezen oogenblik in het welbegrepen belang van het vaderland gevorderd?

2o. Is eene uitgebreide grondwets-herziening zoo als thans wordt voorgedragen, met de voorschriften van de bestaande grondwet overeen te bringen? — Beide vragen worden *toestemmend* beantwoord.

Ten aanzien van de *eerste* vraag werd opgemerkt, dat de ondervinding onderscheidene leemten in de bestaande grondwet had aangewezen; dat eenige van hare bepalingen, op verschillende wijze uitgelegd, tot moeijelijkheden hadden aanleiding gegeven en de verbetering van het staatsbestuur in den weg stonden; dat staatkundige gebeurtenissen in andere landen in dit rijk niet buiten invloed waren gebleven, en wenschen en verlangens hadden doen ontstaan, welker bevrediging in het belang van het vaderland wordt gevorderd. Indien dus de toenmalige leden dezer Kamer door de aanneming van het adres op de troonrede reeds in october hadden doen blijken van de blijdschap, waarmêe zij de mededeeling ontvingen, dat de Koning tot de overtuiging was gekomen, dat er noodzakelijkheid bestond tot wijziging van eenige bepalingen der grondwet, thans aarzelden verreweg de meeste leden dezer afdeeling niet, te verklaren, *dat zij in de gegevene omstandigheden eene zelfs ruime grondwets-herziening noodzakelijk beschouwen.*

Met opzigt tot de *tweede* vraag, zoo had men op art. 227 der grondwet het oog, doch meende dat de daarin voorkomende bepaling geen hinderpaal opleverde voor eene meer uitgebreide grondwets-herziening, omdat er zoowel noodzakelijkheid kan aanwezig zijn voor zulk eene algemeene grondwets-herziening, als voor de verandering van eene enkele bepaling, en er geen enkele beweeggrond is uit te denken, waarom de grondwetgever de eerste zou hebben uitgesloten. Drie leden meenden echter dat men in de ontwerpen te dien aanzien te ver was gegaan; dat vele veranderingen nopens taal, titulaturen enz. waren voorgeslagen, waarvan de noodzakelijkheid niet was gebleken.

Wat nu de geheele strekking van deze wets-voordragten aangaat, zoo werd door de leden het gevoelen verdedigd, dat de regten en praerogativen van de kroon daarbij te veel worden ingekort, zoodanig dat het voor de leden van de Eerste Kamer, die vooral geroepen is voor die regten te waken, hoogst moeijelijk moet zijn zich met die hoofdbepalingen der gewijzigde grondwet te vereenigen. — Men wees hier op de regtstreeksche verkiezingen en de zamenstelling van eene ontbindbare Eerste Kamer, welker leden, niet eens door den Koning benoemd, aan eene periodieke aftreding zouden zijn onderworpen; op de beperkingen van het gezag des Konings over zee- en landmagt; op de meerdere magt aan de Tweede Kamer opgedragen, en andere bepalingen.

Als eene tweede algemeene beschouwing werd door zeven leden opgemerkt dat de wensch naar grondwets-herziening bij een groot deel der natie is ontsproten uit de meening, dat hieruit vereenvoudiging en bezuiniging zouden voortvloeijen en op die wijze de weg geopend tot vermindering van lasten; terwijl nu de voorgestelde wijzigingen en verandering volstrekt tot geene bezuiniging, maar zelfs aanvankelijk tot vermeerdering van uitgaven moeten leiden, konden die leden de vrees niet onderdrukken, dat de herziening, eens tot stand gebragt, hieruit geene tevredenheid, maar bittere teleurstelling voor de goede ingezetenen zal voortspruiten.

Als eene derde algemeene beschouwing werd door [illegible] leden aangevoerd, dat bij de voorstellen te veel aan den gewonen wetgever wordt overgelaten.

Twee leden onthielden zich van het maken van algemeene beschouwingen. Een hunner meende, dat de Eerste Kamer niet geroepen is om eene herziening der grondwet te ontwerpen of te wijzigen, maar om te beoordeelen of er al dan niet noodzakelijkheid bestaat om de aangeboden ontwerpen goed te keuren; dat, na de gehoudene beraadslagingen in de Tweede Kamer, die beschouwingen slechts tot noodelooze herhalingen zouden leiden en een zeer nadeelig tijdverlies veroorzaken; dat hij zich dan ook genoegzaam op de hoogte achtte om die aangeboden ontwerpen te beoordeelen en dat hij zijne zienswijze omtrent eenige punten gaarne zal opofferen aan den wensch van Vorst en volk, en zulks ten einde eendragt te bevorderen en onrust en staatsschokken te verhoeden.

Alvorens men in deze afdeeling tot de behandeling van de afzonderlijke ontwerpen is overgegaan, heeft men de opmerking gemaakt, dat in geen der voorstellen is ingevuld de tijd binnen welken de Staten der provinciën een getal buitengewone leden tot zamenstelling van de dubbele Kamer aan de gewone zullen toevoegen, ondanks dit uitdrukkelijk bij art. 228 der grondwet wordt gevorderd. Was het toch de bedoeling der regering geweest, om de bepaling van dien tijd uit te strekken tot den laatsten dag des loopenden jaars, dan zou dit zeker zijn uitgedrukt en niet doelloos in de ontwerpen eene opene plaats ter invulling zijn opengelaten. De afdeeling heeft opgemerkt, dat wel het slot van art. 1 van het voorloopig kies-reglement eene bijzondere bepaling behelst, ten aanzien van de afkondiging van de veranderingen der grondwet, nadat die door de dubbele Kamer zullen zijn aangenomen, doch dat gelijke bepaling gemist wordt in deze ontwerpen; ten gevolge hiervan kan worden beweerd, dat art. 2 der wet, houdende algemeene bepalingen van de wetgeving van het Koningrijk der Nederlanden, ten deze van volle toepassing is, en dat mitsdien deze wetten ook voor de Provinciale Staten eerst verbindende zullen zijn, op den 20sten dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, in hetwelk de wetten zullen geplaatst zijn.

Particuliere Correspondentie.

(NB. Dit stuk, reeds sints eenigen tijd bij ons ontvangen, is, door plaatsgebrek, tot nu toe moeten blijven liggen.)

's Gravenhage, 23 augustus.

Gij verzoekt mij, u de impressiën mede te deelen die het bijwonen van de zittingen der Tweede Kamer op mij gemaakt heeft. Ik weet waarlijk niet of ik dit wel met mijn geweten kan overeenbrengen, want al verveelt men zich zelven, zoo geeft dit nog geen regt een ander daarom ook te gaan vervelen. Evenwel, amice, daar gij het verlangt, geschiede het alzoo; ik wasch mijne handen in onschuld; al wat er van komt, is voor uwe eigene verantwoording.

Als ik zeide, dat ik de *beraadslagingen* der Kamer had bijgewoond, zou ik mij zeer verkeerd uitdrukken, want er wordt in de Kamer niet *beraadslaagd;* er bestaat bij onze Kamer zelfs geen schijn, geene zweem van discussie. Men maakt te huis eene redevoering, die men òf van het schrift voorleest, òf, zoo men met eene goede memorie is begaafd, van buiten leert en dan in de Kamer gaat opzeggen. Het natuurlijk gevolg is, dat hetgeen de eene redevoerder zegt of leest, volstrekt niet slaat op hetgeen de vorige redevoerders gezegd of gelezen hebben. Er is noch wrijving, noch wisseling van denkbeelden; niets dan eene opgave van individueele opiniën. Hoe weinig begrip onze Edel Mogende Heeren van hunne eigenlijke taak hebben, blijkt vooral hieruit, dat bijna geen der lezers nalaat zijne hoorders te verwittigen, dat hij hun nu eens zal mededeelen, wat *hij* van de zaak denkt, wat *zijn* inzigt, *zijne* meening is, dat hij hen nu eens, (gelijk de sacramenteele uitdrukking schijnt te zijn) »op zijn standpunt" zal plaatsen, iets wat natuurlijk den hoorder geheel onverschillig is, daar niemand verlangt op het standpunt van eenen heer *Egter* of *Bijleveld* geplaatst te worden. Voeg daarbij dien galmenden preektoon en dien zalvenden catechiseermeesterachtigen spreektrant, die bij ons voor redenaarstalent moeten doorgaan, en gij zult een flaauw denkbeeld hebben van de zeeziekerige gewaarwording, die men bij zulk eene vergadering ondervindt.

Het is inderdaad een zonderling gevoel, wanneer men, met de verwachting van eene parlementaire discussie te zullen bijwonen, en de zaal binnentredende, zich plotseling in de atmospheer onzer Tweede Kamer verplaatst vindt. Alles heeft iets tooneelachtigs, iets gekunstelds, iets gemaakts. Men voelt, dat hier geen leven, geene waarheid, geene ziel is, dat men acteurs ziet, gereed hunne rol te spelen. Er is hier geene natuur; alles is afgepast, alles wordt volgens de étiquette behandeld. Men *spreekt* niet; men *oreert*. Men neemt eenen toon, eenen spreektrant, men neemt houding, gebaren, een gelaat enz. aan, die niet zijne eigene maar die der Kamer zijn. Alles is bestudeerd, alles naar één model gevormd. Op weinige uitzonderingen na is het, alsof al die menschen, niet verschillende individualiteiten maar exemplaren van hetzelfde werk zijn, alléén onderscheiden, omdat zij verschillend zijn ingebonden. Onze Kamerheeren hebben het middel gevonden twee gebreken te vereenigen, die elkander schijnen uit te sluiten. Zij beschouwen de zaken alleen *subjectief*, alleen van hun *eigen* »standpunt" en, terzelfder tijd, spelen zij allen ééne en dezelfde rol.

De Kamerheeren houden geene *discussiën* maar *redevoeringen*, en daar elk, die tijd en lust, pennen, inkt en papier heeft, wel in staat is eene redevoering te maken (een talent dat voornamelijk door de »lezingen" in het *Nut* enz. tot eene ongekende hoogte bij ons is opgevoerd), vindt elk, zelfs het onbeteekenendste lid der Kamer — een heer *Scheers*, of *Egter*, of *Panhuys*, of *Nap*, of *Enschedé* — zich genoopt, ook *zijn* duit in het zakje te komen leggen en te verklaren wat hij gedaan, gezegd of gemeend heeft, of doen, zeggen of meenen zal, of gedaan, gezegd of gemeend zou hebben, zoo niet de »loop der omstandigheden" of »hoogere consideratiën" hem noopten anders te doen, te zeggen of te meenen en zijne »bijzondere gevoelens" (want de Edel Mogende Kamerheeren houden er tweederlei soort van gevoelens op na: *bijzondere* en *niet*-bijzondere, die zij van elders schijnen geleend of geborgd te hebben) ten offer te brengen op het »altaar des vaderlands."

Dat *altaar des vaderlands* is zoo wat de rommelkamer, waar alles op wordt geworpen, waarmede men op het oogenblik geen raad weet. Na daarop met een plegtig melodramatisch gebaar te hebben gesloten, met een: »Ik heb gezegd," (een souvenir aan het klassieke *Dixi* uit den tijd, toen de Edel Mogende Heer van de Latijnsche school tot het bijwonen der academische lessen bevorderd werd), gaat de *lezer* zitten en wordt opgevolgd door een ander *lezer*, die, even weinig te zeggen hebbende, zich, op de gemoedelijkste wijze van de wereld, van de taak die hij zich heeft opgelegd kwijt, namelijk om aan het publiek te toonen — niet wat de quaestie *is* — maar wat *hij* van de quaestie denkt. Daarop staat er weder een ander op, die gedurende een half uur allerlei bedenkingen en bezwaren voorleest en ten slotte verklaart, dat hij echter al die *bijzondere* bedenkingen en bezwaren ten offer zal brengen en zijne goedkeurende stem aan dit wets-ontwerp niet zal onthouden, terwijl de goede man niet het minste begrip schijnt te hebben, dat de bescheidenheid dan ten minste gevorderd had, niet van het geduld zijner hoorders misbruik te maken, ten einde hun mede te deelen, wat voor niemand dan hem zelven van belang is. Indien die argumenten bij hem zelven zoo ligt wogen, dat zij hem niet konden brengen tot de verwerping, zullen zij voor anderen zeker wel niet zwaarder wegen. En wat gaat het de vergadering aan te weten, langs welken weg de spreker tot zijn resultaat kwam?

Gij zult niet van mij vergen, dat ik u de leden der Kamer portrettere. En toch er is voor een portretschilder stoffe genoeg. De heer *van Dam van Isselt* is altijd de partijganger der Kamer; flink en rond van taal, maar wat ongedisciplineerd en bij zijne strooptogten te ver afdwalende: *bon coeur et mauvaise tête.* De heer *van Goltstein* is de volmaakte type van eenen boetprediker; gemoedelijk in de dubbele beteekenis van het woord; opregt en vervelend. Wanneer men aan den uitersten linkerhoek der Kamer die statige figuur ziet oprijzen, om van zijne hoogte, vanwaar hij de geheele vergadering domineert, op dien eigenaardigen recitatief-toon die, tusschen zingen en spreken in, noch spreken noch zingen is, zijn woord aan den volke te verkondigen, is het onmogelijk de gedachte te weren aan een monnik uit de middeneeuwen, die op den hoek eener straat, aan de menigte hare overtredingen voorhoudt en op boete en bekeering aandringt. Ik heb groote achting voor den heer *van Goltstein* als mensch en ook als vertegenwoordiger, (hoewel ik het gansch niet altijd met hem eens ben,) maar ik wenschte hem wel wat minder in *renaissance*-stijl. Laten wij ons thans van de middeneeuwen tot den tijd der Dordtsche Synode begeven, van den heer *van Goltstein* tot den heer *Mackay.* De heer *Mackay* was zeker onder de sprekers der Tweede Kamer een dergenen, die het meest aandacht wekten en ook het meest aandacht verdienden. De voordragt van den heer *Mackay* is misschien niet geheel vrij van eenige gemaaktheid; er is iets theatraals in; hetgeen hij zegt is misschien soms wat excentriek en paradox, maar echter er is *leven*, er is *overtuiging* in; de twee hoedanigheden, die juist bij de Tweede Kamer het meest ontbreken. Men gevoelt, dat men hier staat tegenover eene overtuiging, tegenover iemand, die niet slechts eene individuëele zienswijze verkondigt, maar die eene meening van velen buiten de Kamer vertegenwoordigt. De redevoering van den heer *Mackay* over de vrijheid van onderwijs, behoort tot het beste, wat ik over dit onderwerp gehoord of gelezen heb.

Van de Noord-Brabandsche leden is er slechts één die eenig talent van spreken heeft; het is de heer *Mutsaers.* In dat gedeelte zijner redevoering, waarin hij den heer *van Dam* beantwoordde, had hij goede oogenblikken en gelukkige wendingen. De heer *Luyben* is als spreker onbeschrijfelijk. Soms meent men iemand te hooren, die trappen op- en af-loopt en tusschen beide eens op het portaal blijft rusten om wat adem te scheppen; dan weder is het alsof de spreker zijne woorden uit een diepen put omhoog hijscht om ze daarna over zijne hoorders uit te gieten en dan weder is het, alsof men op de deining der zee heen en weder wordt geschommeld. Over het redenaars-talent van den heer *Gouverneur* kan ik mij moeijelijk uitlaten, daar die heer, de beide keeren dat ik hem gehoord heb, naar zijne pijnlijke manier van spreken te oordeelen, aan eene kolijk scheen te lijden. Het maakte op mij het effect, alsof ik eenen slaapwandelaar hoorde of *la statue du Commandeur.* Van den heer *de Jong van Beek en Donk* — die,

gelijk gij u herinnert, geen *Bellerophon* is die *Chimaera's* bestrijdt — zij het genoeg u te zeggen, dat de voordragt zijner redevoeringen even naar is als derzelver inhoud.

De heer *Uytwerf Sterling* is steeds procureur-generaal. Hij requireert voor of tegen eenen Noord-Hollandschen schapendief. De heer *Hoofft* leest bij uitstek slecht of heeft eenen klerk, die al zeer onduidelijk schrijft, althans naar zijne menigvuldige haperingen en vergissingen van *wel* voor *wil* en *wil* voor *wel* te oordeelen. De heer *Kniphorst* is een procureur, die eene conclusie voorleest, overvloeijende van stadhuiswoorden. Hij heeft hier eene exceptie bepleit, die echter niet is geadmitteerd. Gij moet u echter dien heer *Kniphorst* niet als een botterik of eene nulliteit voorstellen; hij heeft meer vosachtig dan schaapachtig. Hij is bij lange na niet zoo belagchelijk als de heeren *Nap* en *Timmers Verhoeven*, die dan ook trouwens wel de twee meest geprononceerde Kamer-typen zijn, als ooit mantels van liefde en bills van indemniteit hebben uitgedeeld. De heer *Nap* zoekt zijn plat-Groningsch dialect te verbergen door eene slechts half gelukte poging om geaffecteerd te zijn. Het product dezer monsterachtige vereeniging is natuurlijk eene misgeboorte en *hetgeen* de Edel Mogende Heer zegt, stelt in het minste niet schadeloos voor de *manier*, op welke hij het zegt. De heer *Timmers-Verhoeven* heeft duidelijk zijne roeping gemist. De natuur had hem bestemd tot het magnifiekste exemplaar van een klapperman, dat ooit de burgerij is komen wakker roepen om hun te vertellen hoe laat het is. Het is waarlijk hartverscheurend te aanschouwen, hoe ook hier weder de kunst eenen van natuur heerlijken aanleg bedorven heeft. Welk een effect zou het gemaakt hebben, wanneer men in het holle des nachts, eensklaps die sonore stem in langgerekte toonen door de stille straten had hooren weergalmen, om te zeggen, wat er van den nacht was. Ondertusschen de natuur gaat boven de leer, en daar het noodlot hem tot officier van justitie en vertegenwoordiger maakte, klappermant de heer *Timmers-Verhoeven* thans in de Kamer, en waar schuwt allen, die er belang in stellen, toch hunne kaarsjes wel te bewaren tegen de ligtzinnige en vermetele pogingen van hen, die, in plaats van de voorvaderlijke smeerkaarsen, revolutionnaire gaspitten willen hebben. 't Is inderdaad verwonderlijk, dat de heer *Timmers-Verhoeven* zelfs bij eene derde stemming niet ten minste ééne stem meer kon behalen dan zijn mededinger, prof. *Thorbecke*.

Behalve de heeren *van Dam* en *Mackay* heb ik in de Kamer slechts drie eigenlijke *sprekers* opgemerkt: de heeren *Faber van Riemsdijk*, *Gevers van Endegeest* en *Nedermeijer van Rosenthal*.

De heer *Faber van Riemsdijk* heeft als parlementair redenaar alles tegen. Zijn voorkomen is uiterst burgerlijk; zijne gebaren zijn eentoonig; in de uitspraak bemerkt men dat hij een paar letters niet kan zeggen; zijne zegswijze heeft niets treffends of verhevens en evenwel men luistert steeds naar hetgeen de heer *Riemsdijk* zegt, men hoort hem altijd. Waarom? Omdat de heer *Riemsdijk*, koelbloedig-verstandig, door geene overtuiging gehinderd, een hoofd zonder hart, zich door niets laat vervoeren, maar de zaak terstond daar en op die wijze aanvat, waar zij de kwetsbaarste zijde aanbiedt. Maar men moet voorzigtig zijn met den heer *van Riemsdijk*, die er veel van houdt zijne partij door sophismen en chicanen op te houden.

De heer *Gevers* heeft eene zeer gemakkelijke wijze van uitdrukking. Wanneer men, na de ellenlange redevoering der Kamerheeren te hebben aangehoord, den heer *Gevers* het woord hoort voeren, ondervindt men dergelijke gewaarwording als wanneer men na veel zure wijn te hebben moeten drinken, een glas klaar water te drinken krijgt. Hetgeen de heer *Gevers* zegt is misschien noch zeer juist, noch zeer waar, maar het is goed gezegd, kort, helder, duidelijk en zonder eenige klappermans-welsprekendheid.

De heer *van Rosenthal* is meer *redenaar* dan de heer *Gevers*. De heer *van Rosenthal* herhaalt misschien wat al te dikwijls dat hij, zoo al niet zijne *overtuiging*, dan toch veel van zijne *sympathiën* ten offer brengt. Het is alsof hij wilde doen opmerken, hoezeer hij een man is, die den geest der eeuw begrijpt en met zijnen tijd weet mede te gaan, hoewel er veel in dien geest der eeuw is, dat met zijne gevoelens niet strookt. Hij wijkt uit overtuiging, maar niet zonder zelfsverloochening. De heer *Rosenthal* schijnt het best te kunnen gerangschikt te worden, onder die klasse, welke men in Frankrijk laatstelijk *conservateurs progressifs* noemde, of onder hen, die men in Engeland met den naam van *Peelites* bestempelt. De heer *Rosenthal* wordt echter te regt onder de beste leden der Kamer gerangschikt; de heer *Rosenthal* is te zeer *gentleman* om ooit voor onderdanige dienaar des ministers te spelen; hetgeen hij zegt is meestal goed gezegd en vrij van die gekunstelde woordenpralerij, met welke zijn amphibieachtige mede-afgevaardigde-minister-rijks-advocaat zijne langgerekte redevoeringen pleegt op te smukken. Dat de heer *Rosenthal*, even als de heer *van Goltstein*, moende [illegible] stem te moeten weigeren aan de vrijheid van godsdienst en van onderwijs is te bejammeren, maar het is duidelijk dat, *indien* men inderdaad in die vrijheden zooveel onheil ziet als de Kamer het in hare verslagen zoo breed heeft uitgemeten, men ze, zonder grove pligtverzaking, niet *kan* aannemen.

Over de ministers zal ik kort zijn. Van den generaal *Voet*, als redenaar beschouwd, gebiedt de Christelijke liefde ons te zwijgen. De minister van Marine laat zich wel hooren, al vindt men niet veel betoog in hetgeen hij zegt. De minister van Buitenlandsche Zaken heeft zich niet doen hooren. Waarschijnlijk uit diplomatie. Den minister-afgevaardigde *van Heemstra* zal ik thans met stilzwijgen voorbijgaan, want ik herinnerde mij bij zijne verdediging van het opheffen van het regt van placet, aan zijne redevoering van verleden jaar, toen hij met zooveel ijver op het behouden van het regt van placet aandrong en het zou niet edelmoedig zijn iemand te oordeelen op gevoelens, die hij alleen *in qualiteit* voorstaat. Om dus den heer *van Heemstra* te beoordeelen, zal ik wachten tot ik hem *eigene* opiniën zal hebben hooren verkondigen. Van den heer *Lighteveldt*, die ons de jongste nieuwstijdingen uit Limburg kwam berigten, heb ik weinig te zeggen, dan dat hij op mij het effect maakte van een leeraar in de mathesis, die bezig is een wiskundig problema te demonstreren.

Nu nog een woord over de heeren *de Kempenaer* en *Donker*, de *ziel* en de *arm* van het ministerie. De heer *de Kempenaer* heeft op mij thans denzelfden indruk gemaakt als bij vroegere gelegenheden. Hij is eene spreekmachine, een ambachtsman, die redevoeringen maakt, gelijk een ander stoelen en tafels maakt. Men zegt, dat de heer *de Kempenaer* de gave heeft van altijd woorden te kunnen vinden. Maar deze *gave* gelijkt soms veel naar een *gebrek*. Wanneer de heer *de Kempenaer* den mond opent, hoort men daaruit een stroom opborrelen van woorden op woorden, van phrasen op phrasen, door welke de eenvoudige toehoorder geheel overstelpt wordt, zoodat hij, verbluft en ontzet, zich zelven afvraagt, waarmede hij zulk een stortbad verdiend heeft en, rillende van zooveel kille welsprekendheid, in zijne verbijstering vergeet de argumenten op te visschen die onder zoovele woorden bedolven zijn. Het is zeker in vele gevallen aangenaam zoo rijk in woorden gesorteerd te zijn, maar men vergeet, dat men niet altijd met *enkel* woorden gediend is. De welsprekendheid van den heer *de Kempenaer* is als een boom zonder vruchten of eene bloem zonder geur. Het is welsprekendheid *à pure perte*: want zij wekt meer verwondering dan *bewondering*. De heer *Donker* is, Goddank! niet welsprekend, — want *twee* zulke welsprekende redenaars in één kabinet ware meer dan stervelingen konden verdragen — en ik geloof niet, dat hij er ook eenige aanspraak op maakt. De heer *Donker* heeft niets redenaarsachtig, noch in voorkomen, noch in toon, noch in gebaren, noch in spreekwijze. Hetgeen hij zegt is veelal noch zeer goed gedacht, noch zeer goed uitgedrukt. Maar de heer *Donker* heeft twee groote voordeelen, boven zijnen Arnhemschen ambtgenoot vooruit: hij spreekt niet langer, dan hij te zeggen heeft en hij spreekt met warmte; men gevoelt dat de spreker voor zich gelooft aan hetgeen hij zegt. Er is overtuiging zoo al niet voor anderen, dan toch voor zich zelven, in zijne rede. Maar ik bemerk dat mijne impressiën de grenzen eener particuliere correspondentie dreigen te buiten te gaan. Genoeg dus voor ditmaal, en zoo gij er niet reeds meer dan genoeg van hebt, zoo vaarwel tot een andermaal.

Hoe kan een ambtenaar naar eisch zijn' pligt vervullen, zonder voorzien te zijn van wetten of besluiten?

Deze vraag kwam bij mij op, toen sedert geruimen tijd ik de overtuiging bekomen had, dat er bijna bij al de commiezen der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen noodzakelijkheid bestaat om voorzien te worden van de wetten rakende voorschreven belastingen, daar de meeste commiezen in het geheel geene of slechts de eene of andere oude wet bezitten, welke bij eene latere is gewijzigd. Dit heeft ten gevolge, dat, wanneer er een proces-verbaal wordt opgemaakt, of eene overtreding geconstateerd, men gewoonlijk het een of ander oude concept volgt, hetwelk deze op gene commies nog heeft; waardoor er vaak misslagen worden begaan, die niet alleen dikwijls den gang der bekeuringen belemmert, maar ook vele malen dezelve ten nadeele der administratie doen uitloopen.

Het zal voorzeker wel geen breedvoerig betoog behoeven om aan te toonen, dat men van een' ambtenaar geen goede surveillance kan verwachten, die zelf vreemd is van alle wettelijke bepalingen.

Steller dezes vermeent dit niet langer onopgemerkt te mogen laten, en neemt de vrijheid, heeren arrondissements-directeuren en controleurs uit te noodigen om, in het belang van 's rijks schatkist, te onderzoeken, in hoeverre de onder hunne orders staande commiezen onvoorzien zijn van de noodige wetten en instructiën, en, bij gebreke, hen aan te sporen om in te teekenen op het te Groningen uitgegeven wordende tijdschrift voor ambtenaren, voor den geringen prijs van *ƒ*4 per jaargang, waarvan thans de 1ste aflevering alom verkrijgbaar is gesteld.

In dit tijdschrift worden opgenomen al de wetten, als anderzins, welke betrekking hebben tot de administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen. X.

Advertentiën.

Getrouwd:

Mr. *J. M.* Baron VAN PABST V[…]
BINGERDEN
en
Jonkvrouwe *J. G. M.* DE MAN.
NIJMEGEN, den 6den September 1848.

††† DE MINISTER VAN STAAT, GOUVE[…]
†† NEUR DER PROVINCIE GELDERLAN[…]
† gelezen eene missive van Zijne Excellen[…] den tijdelijken Minister van Binnenlandsche Zake[…] dd. 26 Augustus jl., No. 118, 2de Afdeeling, da[…] bij kennis gevende, dat het Zijne Majesteit bij […] sluit van den 9den dier maand, No. 85, beha[…] heeft, aan de gunstige bepaling nopens de werv[…] van manschappen voor het Indische Leger eene me[…] dere uitbreiding te geven, door het hand- en a[…] brenggeld voor ieder recruut, Nederlander van […] boorte, die zich voor niet minder dan zes ja[…] voor de Indische dienst zal verbinden, respectivel[…] tot op *ƒ*40 en *ƒ*10 te verhoogen; terwijl door […] Departement van Oorlog, in verband daarmede, […] vastgesteld, dat aan alle zoodanige personen, […] hunne aanneming al dadelijk en vóór hunne opz[…] ding naar *Harderwijk*, een gedeelte van het han[…] geld, ten bedrage van *ƒ*12, zal kunnen word[…] uitbetaald;

Heeft goedgevonden:

Onder verwijzing naar *Provinciaal Blad* No. […] van 1845, zulks te brengen ter kennis van de Be[…] sturen in dit gewest; met uitnoodiging, om ove[…] eenkomstig de daarbij gegevene voorschriften a[…] de bovengemelde nadere beschikkingen de gevorde[…] de bekendheid te geven.

En zal deze hiertoe in het *Provinciale Bla[d]* alsmede in de *Arnhemsche* en *Nijmeegsche Co[u]ranten* worden geplaatst.

Arnhem, den 2den September 1848.

De Minister van Staat, Gouverneur voornoem[d]
SCHIMMELPENNINCK v. d. OIJE.

Het HUIS met BOUWLAND en[…] staande te *Apeldoorn*, nabij […] Vaart, is op den 26sten August[…] jl., bij 1ste veiling, gehouden ten overstaan va[n] den Notaris *VAN ITTERSUM*, te *Brum[men]*, ingezet op eene somma van . . . . *ƒ*312[…]

De tweede veiling of toeslag blijft bepaald op Za[…] turdag den 9den dezer maand, des middags ten 1[…] ure, in het Logement *den Arend*, te *Apeldoorn.*

De BOUWPLAATS *HET KI[…] BERGEN* enz., staande ond[…] *Brummen*, is op den 30sten A[u]gustus jl., bij 1ste veiling, gehouden ten overstaa[n] van den Notaris *VAN ITTERSUM*, te *Brummen* ingezet op eene somma van . . . . . . *ƒ*681[…]

De tweede veiling of toeslag blijft bepaald o[p] Woensdag den 13den September eerstkomende, d[es] middags ten 12 ure, in het Logement *het Ou[de] Kromhout*, te *Brummen.*

Ten overstaan van den Notaris *GODE[…] FROY* zal op den 18den September e[n] 2den October 1848, des avonds om 7 ure bij den Kastelein *A. WILLEMS*, in het Nieuw[…] Koffijhuis te *Arnhem*, publiek bij inzet en toesla[g] en *zonder beraad* worden geveild en ve[r]kocht:

Een HUIS en ERVE, staande en gelegen te *Arn[hem]*; op den hoek van de Beek en de Kromm[e] Elleboogs Steeg, O No. 2214, bijzonder gelegen t[ot] allerlei NERING, TAPPERIJ of WINKELBE[…] DRIJF.

Zijnde dagelijks te bezigtigen en nader onder[…] rigt te bekomen bij genoemden Notaris.

††† De ondergeteekenden, als Correspondent[en]
†† ten der Administratie-Kantoren, onder Di[…]
† rectie van de Heeren *A. K. & P. K. VA[N] HARPEN* en *PLUIJM & RACKER, KE[…] WICH & VOOMBERGH* en Wed. *W. BORSK[…] SAMUEL & DAVID SAPORTAS c. s.*, heb[…] ben de eer bij deze te berigten, dat van heden a[f] dagelijks, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, te[n] hunnen Kantore wordt gevaceerd:

1o. Tot UITBETALING DER COUPONS van […] pCts. Certificaten Nationale Schuld, door opgenoem[de] de Administratie-Kantoren uitgegeven, verschenen […] September 1848.

2o. Tot OVERNAME VAN BEWIJZEN, ter bek[o]ming van Nieuwe Stellen Coupons bij 3 pCts. C[er]tificaten Nationale Schuld, niet alleen bovengemel[de] maar ook van alle overige Administratie-Kantoren[…]

Zutphen, 4 September 1848.

D. EVEKINK EN ZOO[N]
Commissionairs in Effecten.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 6 Sept. 1 El 5 Palm 0 Duim; gew. 0 D. gev. 3 […]

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukk[er]

A°. 1848. DONDERDAG, 7 SEPTEMBER. N°. 82.

HAAGSCHE BERIGTEN.

BIJBLAD TOT DE ARNHEMSCHE COURANT.

's Gravenhage, 6 September.

Alles is bij het bestuur gister reeds in gereedheid geweest om, zoodra heden alles bij de Eerste Kamer zou zijn aangenomen, terstond de noodige afzending naar de provincien te kunnen doen, ten einde op 9 *e. k.*, ingevolge het besluit der *vorige* maand, de verkiezingen te kunnen doen doorgaan.

Maar waartoe *dient* die toezending dier wetten? Omdat de Provinciale Staten ze *zien* zouden; of ook *lezen;* en naar den inhoud der voorgedragen veranderingen zich laten leiden bij het doen hunner keuze der leden voor de Dubbele Kamer? Het laatste is ongetwijfeid de bedoeling der Grondwet. Hoe juist wordt daaraan voldaan, wanneer men oproept *zonder* dat er nog eene wet tot verandering of bijvoeging is; en doet kiezen, wanneer de Staten de wetten wel zien, maar nog niet lezen, laat staan overwegen konden.

De Staten hebben het lang genoeg geweten en alles behoorlijk kunnen nagaan. — Maar heeft de Grondwetgever, die de toezending der geheele wet beval, dan geoordeeld, dat zij het niet nagaan, zonder toezending niet weten zonden? Of veronderstelde hij, dat bij eene eventuele herziening alles in het geheim zou worden behandeld, of de leden van prov. Staten geen courant lezen zouden?

De Staten hebben er geen oordeel over te zeggen. — Te *zeggen* niet, te *vellen* wel. Ieder voor zich. Opdat ieder daarnaar zijne keuze rigte. Of heeft de Grondwetgever, die toezending der wetten doelloos bevolen? is hij van oordeel geweest, dat de Staten zouden kiezen in den blinde, zonder dat er voor moest worden gewaakt dat zij, die tot een *bepaald* einde kiezen moesten, bepaaldelijk voor oogen kregen, waarover de gekozenen zouden moeten besluiten.

Rekkelijkheid in beginsels moet met veronachtzaming van vorm gepaard gaan.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 6 September.

Z. M. heeft benoemd tot referendaris bij het ministerie van justitie, Jhr. Mr. *W. A. C de Jonge*, thans hoofd-commies bij hetzelve, in plaats van den heer Mr. *J. Schröder*, die onlangs benoemd is tot secretaris-generaal bij het ministerie van Binnenlandsche Zaken en die met den eersten dezer zijn nieuwe betrekking heeft aanvaard.

— Z. M. heeft benoemd tot ridder der orde van den nederl. leeuw, den heer mr. *P. J. A. H. de Willebois*, officier van justitie bij de arrondissements-regtbank te Roermond.

— Z. M. heeft benoemd tot broeder der orde van den nederl. Leeuw den gegageerden adjudant-onderofficier van het korps koninklijke maréchaussée, met rang van officier, *H. Smede.*

— Het heeft den Koning behaagd Mej. *Anna Wilhelmina van Bieren*, uitgeefster der *Vlissingsche Courant*, geheele kwijtschelding te verleenen der straffen, waartoe zij bij vonnis der arrond.-regtb. te Middelburg, van 15 Junij jl., is veroordeeld, ter zake van in de *Vlissingsche Courant* van 3 Jan. jl. uit het weekblad *de Burger* een artikel over den min. *van Hall*, te hebben overgenomen.

— Gisteren middag ten 12 ure is er een kabinetsraad gehouden.

— Eergisteren avond zijn HH. EE. de ministers vergaderd geweest. Gisteren avond ten 7 ure is dit wederom het geval geweest.

— Op aanstaanden Donderdag den 7 dezer, zal de gewone audientie van den tijdelijken Minister van Finantien geen plaats hebben.

— Gisteren moeten de algemeene beraadslagingen over de ontwerpen van wet, strekkende tot herziening der Grondwet, bij de Eerste Kamer der Staten-Generaal zijn afgeloopen en heden zullen de discussien over elk der ontwerpen een aanvang nemen.

— Naar men vermeent hebben onder anderen de heeren *van der Hoop*, *van Rappard*. *van Lijnden van Lunenberg*, *van Heekeren*, *de Liedel de Well* en anderen aan de algemeene beraadslagingen, gisteren in de Eerste Kamer der Staten-Generaal gehouden, deel genomen. Er werden bij die beraadslagingen *drie* verschillende gevoelens ontwikkeld. Het *eerste* strekte tot verwerping van onderscheidene der wets-ontwerpen. De leden, die dat gevoelen voorstonden, meenden, dat het belang van koning en vaderland medebragt, dat de herziening niet op eene zoo ruime schaal zou plaats hebben en dat zij in allen gevalle niet konden aannemen het regt van vereeniging, de regtstreeksche verkiezingen, de wijze van zamênstelling der Eerste Kamer, enz. Het *tweede* gevoelen strekte tot aanneming van vele der ontwerpen, omdat men dezelve, over het algemeen genomen, kon goedkeuren en het stelsel toejuichte, waaraan zij hunnen oorsprong ontleenden. Het *derde* gevoelen kwam in zoo verre met het eerste overeen, dat men met leedwezen vele voorgestelde bepalingen in de Grondwet opgenomen zou zien, en dat men gaarne gewenscht had, dat de herziening meer beperkt ware geworden; doch dat nu de ontwerpen zoowel door den koning als door de Tweede Kamer waren goedgekeurd, het aan groote bedenking onderhevig bleef ze af te stemmen, daardoor aan de wenschen van een groot deel des volks niet te voldoen en aanleiding te geven tot botsingen en schokken, waarvan men de gevolgen niet kan voorzien. Deze leden kwamen derhalve tot de slotsom, dat zij, om grooter kwaad te voorkomen, en om mede te werken tot afdoening van het gewigtige vraagstuk der Grondwets-herziening, de ontwerpen zouden aannemen.

— In een particulier schrijven uit 's Gravenhage van den 3 dezer, voorkomende in de *Rotterdamsche Courant*, wordt verzekerd, dat wel onder de leden der Eerste Kamer nog al oppositie tegen de ministeriële voordragten bestaat, maar het echter niet denkelijk is, dat de ontwerpen, met name die betrekkelijk de herziening der Grondwet, zullen worden afgestemd. Tusschen de Kamer en de ministers zijn bereids conferentien betrekkelijk de bekende *omissie* van den datum gehouden, doch men gelooft het er voor te kunnen houden, dat de Kamer, alleen om een gebrek in den vorm, de geheele zaak niet zal afstemmen.

Ook over den bekenden brief des ministers van justitie moeten conferentien en explicatien hebben plaats gehad.

Nog wordt gezegd, dat onder de regtsgeleerde leden der Eerste Kamer de meeste opposanten tegen de regering gevonden zouden worden, en dat een der leden die zich over de taal, door den minister van justitie in diens rapport gebezigd, het meest gebelgd betoont, een man is die vroeger, als lid der Tweede Kamer, tot de hevigste opposanten tegen de toenmalige ministers behoorde.

— Er is vrijdag j. l. eene vergadering der Eerste Kamer gehouden, waarbij de ministers verzocht waren tegenwoordig te zijn, en waarbij het, uit hun verzuim ontsproten bezwaar, aan hen is medegedeeld; daarop is door hen geantwoord in den geest van hetgeen de *Staats-Courant* reeds had gezegd, maar van eene wet tot aanvulling is door de ministers niet gesproken, zoodat zij aan de Eerste Kamer geen anderen weg hebben opengelaten, dan: of de wetten af te stemmen — 't geen toch zeer te betreuren zou zijn — of eene onvolledige wet goed te keuren. De beraadslagingen der Kamer zullen waarschijnlijk op aanstaanden Woensdag plaats hebben, dewijl de processen-verbaal der afdeelingen eerst gedrukt moeten worden.

In dezelfde zitting heeft een lid opheldering gevraagd aan den minister van justitie, wegens hetgeen door dezen, in strijd met de waarheid, aan de Eerste Kamer ten laste was gelegd. De minister heeft die opheldering niet gegeven. Daarop moeten zeer levendige woorden door dat lid en andere leden gesproken zijn, zoodat de Voorzitter het nuttig heeft geoordeeld de vergadering te sluiten.

(*Nederlander*).

— Men verneemt dat eenige stemgeregtigde ingezetenen, wijzende op hetgeen in vorige jaren elders plaats had, waar het proces-verbaal der stemming voor de stedelijke kiezers werd openbaar gemaakt, den Raad zullen verzoeken dit voorbeeld te volgen, opdat ook in de residentie het bewijs worde geleverd, dat men alle voegzame middelen wil aanwenden tot opwekking en bevordering bij de burgerij, eener gewenschte belangstelling in openbare aangelegenheden.

— In deze residentie is aangekomen en aan het hotel *de Bellevue* afgestapt, *Thomas Baring*, lid van het britsch parlement.

— Het heeft H. K. H. mevrouw de prinses *van Oranje* behaagd, een zeer fraaijen prijs te doen toekomen aan de dames directrices eener loterij, ten behoeve van nijvere armen te Leeuwarden.

— In de *Staats-Courant* van den 21 Junij 1848 is berigt, dat de Leeghwater elken Donderdag in werking zou gevonden worden en voor een ieder te bezigtigen zou zijn, mits slechts door *tien* personen te gelijk. Ten gevolge van den hoogen boezemstand in Rhijnland en van het op handen zijnde najaar wordt het onzeker of het stoomtuig wel op elken Donderdag juist in werking zal zijn. Dit zal afhangen van den afwisselenden boezemstand, welke reeds nu enkele malen het staken dier werking heeft ten gevolge gehad.

Ofschoon alzoo de toegang ter bezigtiging voor een ieder op Donderdag vrij blijft, is het dienstig geoordeeld het bovenstaande mede te deelen ter voorkoming van teleurstelling voor hen, die juist met het oogmerk om de beweging van het werktuig te zien, van den gezegden dag zouden willen gebruik maken.

De Commissie van beheer en toezigt over de droogmaking,

GEVERS VAN ENDEGEEST.

— De Prins *van Joinville* heeft eene teekening vervaardigd van den brand van het schip *Ocean Monarch*, en die aan den bevelhebber van het Braziliaansche fregat *Affonso*, waarmede bij een groot aantal der landverhuizers gered heeft, aangeboden, om verloot te worden ten behoeve van die ongelukkigen. Deze teekening is te Liverpool tentoongesteld, en binnen weinige uren zijn ettelijke honderd loten genomen, opbrengende de som van 2100 p. st.

— Donderdag is aan het etablissement der heeren *Paul van Vlissingen* en *Dudok van Heel*, te Amsterdam, met het beste gevolg, te water gelaten het vierde, voor rekening der Frankforter actien-maatschappij voor Rijn en Main, nieuw gebouwd ijzeren sleepschip, bestemd voor de sleepvaart op den Main.

— *Den Helder* 31 Augustus: «Heden is alhier, door de stoomboot *Noord-Holland*, uitgesleept het Deensch oorlogsfregatschip *Gefion*, onder bevel van den kommandant *Meijer*. Genoemde bodem verliet de reede van Texel onder een saluut van 7 schoten, welke beantwoord werden door de alhier ter reede liggende oorlogschepen, en door de batterij *Kaaphoofd*. Het doel van zijn binnenvallen in onze haven is geweest om zich te ververschen en victualie op te doen. Naar wij vernemen zullen er nog 5 à 6 Deensche oorlogschepen, tot het blokkade-eskader in de Noordzee behoorende, met hetzelfde doel deze haven bezoeken.»

— De kamer van vacantie van den Hoogen Raad heeft in hare laatste teregtzitting, gehouden op ll. Donderdag, een arrest gewezen, dat voor de heelkundige praktijk in ons land van het grootste gewigt is. Daarbij is namelijk uitgemaakt, dat onder de uitoefening der *inwendige geneeskunde*, welker uitoefening bij de wet van 1818 aan de heelmeesters verboden is, uitsluitend moet worden verstaan de *behandeling van inwendige ziekten*, zoodat het den heelmeester volkomen vrijstaat, bij de behandeling van een heelkundig gebrek, aan den patient *inwendige geneesmiddelen* voor te schrijven. Dit arrest, gewezen op het rapport van den raadsheer *Modderman*, doch in strijd met de conclusie van den adv.gen. *Arntzenius*, is daarom gewigtig, omdat de Hooge Raad daarbij is terug gekomen op de leer van een vroeger arrest van 19 Mei 1842, waarbij het tegenovergestelde beginsel was aangenomen. De reden van dit verschil schijnt intusschen hierin gelegen, dat dit arrest hoofdzakelijk was gegrond op zekere, bij Koninklijk besluit, dat echter nimmer is afgekondigd, in het jaar 1818 vastgestelde instructie voor de heelmeesters, welke instructie evenwel reeds bij een later arrest van 17 Maart 1846 verklaard is in regten niet verbindend te zijn, bij welk gevoelen de Hooge Raad ook thans bij het arrest van ll. Donderdag heeft volhard. (*W. v. h. Regt.*)

— Bij het groot concours der handboogschutterij, dat gisteren te Delft gehouden is, waaraan verscheidene leden van verschillende schutterijen hebben deel genomen, is de *eerste* medaille ten deele gevallen aan de handboogschutterij van Rotterdam, genaamd *de Batavier*, met 208 punten; de *tweede* aan de societeit *Soranus*, met 178 punten, en de *derde* aan de schutterij van 's Gravenhage en wel de heer *van der Lelie*, de rozen-medaille, en de heer *van der Metten*, de medaille van de hoogste punten.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft, in hare zitting van heden, na langdurige beraadslagingen, het *eerste* ontwerp van wet tot herziening der Grondwet, betrekking hebbende tot het *eerste* hoofdstuk, handelende *van het Rijk en zijne inwoners*, AANGENOMEN. Morgen ochtend zullen de beraadslagingen worden voortgezet. Die uitslag wordt van beslissenden invloed beschouwd op het lot der overige ontwerpen. — Tegenwoordig waren 26 leden. *Tegen* hebben gestemd, de heeren: *van Hinlopen*, *Junius van Hemert*, *van Akerlaken*, *van Nes*, *van Rappard* en *Schimmelpenninck;* dus 20 *voor*.

Buitenlandsche berigten.

Duitschland: — In de op den 1 Sept. te Frankfort gehouden zitting der nationale vergadering, is aan de orde van den dag de beantwoording van onderscheidene aangekondigde interpellatien aan de rijksministers. De minister van buitenlandsche zaken neemt het eerst het woord. Hij verklaarde, dat bij het ministerie van wege de pruissische regering nog geen berigt nopens den inhoud van den gesloten wapenstilstand met Denemarken ontvangen was. Verder deelde hij mede, dat de heeren *Lieber* en *Bernhard* naar 's Hage waren gezonden met den last, om Duitschlands regten op Limburg krachtig te handhaven. De gezant in den Haag had den last ontvangen, om de Nederlandsche regering de besluiten der nationale vergadering van den 19 Julij ten opzigte van Limburg mede te deelen, hare verklaringen deswege te ontvangen, en voorstellen te doen tot de uitvoering dier besluiten. Het ministerie had besloten, de regten en belangen van Duitschland in deze hoogst gewigtige zaak in haren geheelen omvang te handhaven. Omtrent de ontvangen bezwaren uit Limburg, volgens welke de Nederlandsche soldaten de Duitsche vlaggen afgerukt en gehoond en de inwoners met inkwartiering bezwaard hadden, had het ministerie met de Hollandsche regering onderhandelingen aangeknoopt. Deze had verklaard, dat het getal der naar Limburg gezonden troepen veel te klein geweest was, om de bezorgdheid te doen ontstaan, dat de regering eene gewelddadige beslissing van het geschil beoogde. Men had slechts de handhaving van rust en orde bedoeld. Het rijks-ministerie (zoo gaat de minister voort), had echter deze verklaringen te algemeen en zelfs zoo afwijkend beschouwd, dat het daaromtrent met de Hollandsche regering verdere onderhandelingen aangeknoopt had. Deze regering had daarop verklaard, dat de in Limburg ontstane gisting grootendeels toe te schrijven was aan de proclamatie, waarbij de Limburgsche afgevaardigden der nationale vergadering hare besluiten aan het volk bekend maakte en wel op eene wijze, welke door den inhoud dier besluiten niet geregtvaardigd werd. Het rijksministerie kon echter dit gevoelen geenszins deelen; veeleer erkent het, dat de Limburgsche afgevaardigden in hunne proclamatie wezenlijk tot de handhaving der rust en den eerbied voor de wet aangemaand hadden. In hare verdere mededeelingen verklaarde de nederlandsche regering, dat het eene onwaarheid was, dat de duitsche vlag afgerukt en met voeten getreden was; slechts éene vlag, welke op een vrijheidsboom geplant was en tot opschrift droeg: «*Geene belastingen meer!*» heeft men, als oproerig moeten verwijderen. In een ander dorp hadden de boeren zelven bij het naderen van de militairen de vlag weggenomen. Ten slotte verklaarde de minister, dat de gezant te 's Hage de instructie had ontvangen, om aan te dringen op een gestreng onderzoek der zaak, en ingeval de bezwaren blijken mogten gegrond te zijn geweest, eene gepaste voldoening te eischen. Na eene langdurige beraadslaging werd het voorstel van *Wernher*, «om de des betreffende stukken ter griffie te deponeren en te verklaren, dat het ministerie in deze niet den vereischten ijver aan den dag gelegd had, «verworpen, wat ook, met 213 tegen 197 stemmen het geval was ten aanzien van *Eisenmanns* voorstel, om tot de eenvoudige orde van den dag over te gaan.» Het voorstel van *Stedtman* daarentegen, «om daar de ophelderingen van het ministerie den langzamen gang in deze zaak genoegzaam regtvaardigen, over te gaan tot de gemotiveerde orde van den dag,» werd aangenomen. Na eenige minder belangrijke discussie werd daarop de zitting opgeheven.

— Een onzer alhier ter stede uitkomende dagbladen zegt, dat bereids de meeste Staten van Duitschland gevolmagtigden bij het voorloopige centraal bewind benoemd hebben, en drukt de hoop uit, dat ook van de zijde der overige regeringen die benoeming binnen kort volgen zal. Het blad deelt de namen der verschillende benoemde gevolmagtigden mede: voor Luxemburg en Limburg is dit de heer staatsraad *von Scherff*.

Oostenrijk. — De kamer der afgevaardigden van Hongarije heeft, na levendige debatten, het ontwerp van den minister van financien *Kossuth* aangenomen, waarbij die minister wordt gemagtigd om voor 61 millioen Hongaarsch muntpapier uit te geven. De domeinen en de inkomsten van den Staat zullen tot waarborg strekken.

Pruissen. — In de constituerende vergadering hebben de radicalen eene zege behaald, met door te drijven, dat bij de wet zal worden bepaald, dat de leden der burgerwacht al hunne officieren, van den opperbevelhebber tot den minsten, zullen kunnen verkiezen. Het amendement is, bij afwezigheid van 115 leden, met 204 tegen 84 stemmen, aangenomen. De wet zelve vindt echter bij de hevige liberale partij zulk een' tegenstand, dat deze in hare bladen, alleen uit dien hoofde, de menigte vermaant, de vergadering niet langer als eene wettige vertegenwoordiging te erkennen. Het hoofdbezwaar bestaat hierin, dat van de manschap de eed van trouw aan den Koning wordt gevorderd.

— De *cholera* begint te Berlijn toe te nemen. Terwijl in den aanvang het getal aangetaste personen in den regel niet meer dan ruim 20 daags beliep, is daarin in de laatste dagen verhooging gekomen.

Zwitserland. — Men weet, dat de groote raden der Zwitsersche kantons en het volk daarna geroepen zijn, om zich te verklaren omtrent het ontwerp der constitutie, door den landdag aangenomen.

De landdag komt den 4 Sept. bijeen. De meerderheid der leden is voorzien van volmagt om te verklaren dat de eedgenootschappelijke constitutie aangenomen is. Men wacht spoedig de noodige bepalingen om daaraan kracht van wet te verzekeren.

Italie. — Wij ontvangen heden geen nieuw gerucht uit Frankrijk betrekkelijk de tusschenkomst, maar, over Duitschland, de bevestiging van eene belangrijke tijding: Rusland heeft wel degelijk aan het kabinet van Londen eene nota ingeleverd, waarin het verklaart Oostenrijk als de eenige en wettige bezitter van Lombardye te erkennen. Bij gevolg wil de russische regering hopen, dat, indien er eene bemiddeling moet plaats hebben, deze niet ten doel kan hebben, Oostenrijk van zijne bezittingen te berooven, en dat de onderhandelingen integendeel moeten leiden om die magt, zoo al niet haar geheel grondgebied in Italië, dan toch een gedeelte daarvan te doen behouden.

Men bevroedt het gewigt van deze nota. Oostenrijk vindt daarin een steun, waardoor het ongetwijfeld hoe langer hoe meer gestijfd zal worden tegen het denkbeeld van de Engelsch-Fransche tusschenkomst, of, indien het die tusschenkomst aanneemt, het zal aansporen zeer veel te eischen bij de voorwaarden van eene bepaalde schikking.

Overigens weet men, dat de Keizer van Rusland den maarschalk *Radetzky* de orde van St. Andreas, drie commandeurs-kruizen en vijf en twintig andere decoratiën toegezonden heeft voor het leger, dat in Italië strijdt. Het is waarschijnlijk dat de Czaar daardoor zijne zamenstemming met Oostenrijk nopens dit vraagstuk heeft willen aan den dag leggen.

De Koning van Hanover heeft van zijnen kant eene dergelijke manifestatie gedaan; hij heeft ook, dadelijk na de inneming van Milaan, de groote orde van St.-Joris aan *Radetzky* doen toekomen.

Zoo als vroeger reeds gemeld is, heeft de kamer der gedeputeerden te Rome hare goedkeuring niet gehecht aan de overeenkomst, gesloten tusschen den generaal *Welden* en de pausselijke commissarissen, en zelfs is het kabinet teruggetreden voor de beschikkingen der kamer. De minister van politie, in de zitting van den 23 geïnterpelleerd, heeft verklaard, dat het ministerie de voorwaarden verwierp, die de Oostenrijkers wilden stellen voor de ontruiming van het pausselijk grondgebied, en dat het nimmer de voorwaarden zou aannemen, die in strijd zouden zijn met de waardigheid en onafhankelijkheid van den Staat.

Overigens is de provincie Ferrara bijna geheel bezet door de Oostenrijkers, in weerwil dat den generaal *Welden*, in naam van den Paus, is aangezegd, dat hij de Oostenrijksche troepen uit den Kerkelijken Staat moest laten trekken, en in weerwil dat die generaal betuigd heeft aan den wil van *Pius IX* te zullen gehoorzamen.

De gezanten uit Sicilie, die den tweeden zoon van *Karel Albert* de kroon zijn gaan aanbieden, zijn den 29 Augustus te Turyn teruggekeerd uit Alexandrie, waar zij den avond van den voorlaatsten dag door den Koning en den Hertog van Genua ten gehoore waren toegelaten.

De Koning en de Prins hebben hen zeer welwillend ontvangen; echter is de aanneming van de kroon van Sicilie nog uitgesteld; de koning wil de kamers raadplegen voor dat hij eene beslissing neme; zijne aanneming zou de zwarigheden van het oogenblik vergrooten, omdat ze ongetwijfeld aanleiding zou geven tot eene oorlogsverklaring tusschen Sardinie en den Koning van Napels, die eene veel aanzienlijker vloot heeft dan die van *Karel Albert*. Men veronderstelt, dat de schikking van die zaak ook begrepen zal zijn in het werk der engelsch-fransche bemiddeling, dat thans wordt voortgezet.

Het siciliaansche ministerie is vernieuwd. Een der uitvallende ministers, de heer *Stabile*, is bijna met algemeene stemmen benoemd tot voorzitter der kamer van afgevaardigden. Dit toont genoeg aan, dat de kleur van het tegenwoordig ministerie dezelfde is als die van het ontslagen ministerie.

De nieuwe ministers hebben verklaard: 1°. dat zij niets zouden veranderen in de staatkunde hunner voorgangers; 2°. dat zij *op geenerlei wijze* met het *gevallen stamhuis* zouden transigeren; 3°. dat zij zich met alle krachten zouden toeleggen om de vriendschap, die reeds tusschen Sicilie, Frankrijk en Engeland bestaat, te onderhouden en te bevestigen.

Te Napels vreest men dat de koning op nieuw de constitutie verkorten wil.

Z. M. heeft geweigerd de decreten tot vereeniging der kies-collegiën te teekenen, en het adres in antwoord op de troonrede nog niet willen ontvangen.

Frankrijk. — Berigten uit Parijs van den 3 September melden dat de indruk, door het besluit omtrent den staat van beleg veroorzaakt, niet zeer gunstig buiten af is geweest.

Wat de zaken van Italië betreft, het bevestigt zich, dat Oostenrijk de bemiddeling van Frankrijk en Engeland afslaat, daar het regtstreeks met den Koning van Sardinië wil onderhandelen. Eerst dan, wanneer die onderhandelingen tot geen gunstig einde mogten voeren, zou Oostenrijk de aangebodene bemiddeling aannemen.

De Fransche regering heeft van een en ander aan de Engelsche kennis gegeven.

Het *Journal des Débats* behelst omtrent de houding van Oostenrijk een vertoog, waarin onder anderen voorkomt:

«Wij kennen de redenen niet, welke de Oostenrijksche ministers tot deze geleid hebben; maar het komt ons toch waarschijnlijk voor, dat geene der gegevene redenen de ware is. Wij gelooven niet, dat, zoo als men gezegd heeft, Oostenrijk op de zedelijke uitwerking gerekend hebbe van de zege des veldmaarschalks *Radetzky* om de volken welke het regeert tot eene reactie te voeren, die het als door een tooverslag zou in staat stellen om dat gebouw van het aloude absolutisme op te rigten, dat onlangs werd nedergeworpen en zich, aan het hoofd van de Hongaren, Bohemers, Croaten en Duitschers, op Italië te storten en er, als in 1821, de vrijheid te vernietigen. Doch men vergeet dat de Duitsche gewesten, langen tijd onder het behendig despotisme van den heer *Metternich* gekromd, zelve eene vrijzinnige beweging volgen, die Duitschland in weerwil van zich zelf medvoert, en beletten zal, dat Italië onderdrukt worde.

«Er is slechts eene beweegreden, welke wij nog aan het besluit van Oostenrijk nopens deze zaak kunnen toekennen. Ofschoon het onderworpen is zich het verlies zijner italiaansche gewesten te getroosten, zoo wil het ten minste die opoffering in de meest eervolle vormen doen. Wanneer het de bemiddeling aanneemt, dan neemt het tot onderhandelaars de twee grootste mogendheden van Europa, in plaats van eene magt van den tweeden rang, die het overwonnen heeft. Met de laatste kan het onderhandelen en toch van zijnen kant den edelmoedige spelen; wanneer het met de anderen onderhandelt, kan het den schijn hebben voor geweld te bukken; de eer, ziedaar het zedelijk leven der regeringen en der volken: het is altijd staatkundig haar zelfs niet het geringste letsel te doen.

«Misschien is deze niet de enkele reden die de gedragslijn van het Weener-kabinet geteekend heeft, maar minstens is ze waarschijnlijker dan eenige andere beweegreden die aangevoerd zijn en waaraan min of meer geloof gehecht is. Alle toch veronderstellen dat Oostenrijk verlangt of hoopt den oorlog voort te zetten, en echter is het waarheid dat het niets wil dan vrede, dat het onwedersprekbare bewijzen heeft gegeven, dat het tot eene schikking wil komen.

«Het heeft daarvoor het initiatief van Frankrijk en Engeland niet afgewacht. Toen het sardinische leger den Tessino was overgetrokken en vóór dat het aanbod van bemiddeling te Weenen bekend was, had de maarschalk *Radetzky*, bekleed met volmagt van zijn hof, reeds de onderhandelingen met de piemontsche regering geopend, en het werk der bevrediging aangevangen. Wij kennen niet juist de voorstellen die hij gedaan had, maar wij gelooven dat men ze hiertoe zou kunnen brengen:

«Aanbod om eigenlijk gezegd Lombardye aan het koningrijk Sardinie af te staan; het daarstellen van een onafhankelijk vorstendom, zamengesteld uit Venetie en Frioul, ten voordeele van een der zonen van den aartshertog *Reynier*; en, eindelijk, tot vergoeding van deze concessiën, eisch van eene som gelds (men zegt 400 millioen) als het aandeel van Italie in de schuld waarmeê de oostenrijksche regering bezwaard is.

«Nu gelooven wij dat alle regeringen en alle verstandige lieden van alle landen, zullen toestemmen dat die onderhandelingen op zulke grondslagen, het beste bewijs aan de hand doen voor de regtschapenheid en de goede gezindheid van Oostenrijk tot vrede, en dat zij hadden moeten worden aangenomen, welke ook overigens de vormen mogten zijn waarin Oostenrijk die wilde gegoten hebben.

«Wij vermeenen niet dat een traktaat, dat aan die voorwaarden kracht van wet zou geven, voldoende zou zijn om het geluk van Italie te verzekeren, maar wij gelooven dat ze voldoende zijn om Italie in een staat te stellen, waardoor het zijne eigen onafhankelijkheid en zijne vrijheid op eene duurzame wijze zou kunnen verzekeren. Ongetwijfeld zal er nog veel te wenschen overblijven: maar welk volk in Europa, ja in de gansche wereld heeft niets te wenschen? En de tegenwoordigheid van een' aartshertog op een nieuwen troon heeft niets dat schrik kan aanjagen, wanneer we ons herinneren dat Toscane, ook door een Aartshertog geregeerd, sedert lang het best bestuurde land van Italie, het meest vrije van het Schiereiland en de wijkplaats is, waar de patriotten der andere italiaansche vorstendommen, in noodlottige tijden, altijd een zeker vlugtsoord en zeer dikwijls een eervol onthaal vonden wanneer ze dit door hun karakter wisten te verdienen.»

Sommige parijsche brieven spreken er van, dat Engeland zich met Frankrijk zou verstaan, ten einde des noods gezamenlijk Venetie te bezetten, om meer gewigt in de onderhandelingen met Oostenrijk te leggen.

Ingezonden stukken.

Nieuwe soort van Wets-Ontwerpen.

Tot welke heerlijkheden die ellendige zucht van plooijen en goedpraten toch leiden kan, dient ten bewijze wat de *Nieuwe Rotterdamsche*, die door een eenigen heer alleen wordt geschreven, in haar nummer van Dingsdag 29 Augustus zeide, ten opzigte van het bewuste *verzuim*.

«Men kan vragen,» zegt zij, «kan eene, alleen «door de Tweede Kamer aangenomen voordragt, «gezegd worden in den geest der Grondwet eene «*wet* te zijn. Zoo neen, dan kan ook de invulling «der dagteekening eerst plaats hebben *na* de aan-«neming der Eerste Kamer.»

Men kan in dien zin antwoorden: daar eene, alleen door de Tweede Kamer aangenomen voordragt, gezegd worden kan, noch in den *geest*, noch naar de *letter* der Grondwet, eene *wet* te zijn, zoo kan de invulling van wat *bij wet bepaald* zal worden eerst plaats hebben, *na* dat de Eerste Kamer zich, even weinig als de Tweede Kamer, zal hebben doen weerhouden een wetsontwerp in blanco aan te nemen!

Hoe gemakkelijk dit werken zou, bewijze het in dien zin opgemaakte wets-ontwerp, betreffende eene belasting op ....

Wij enz.

Overwegende, dat.......

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Er zal geheven worden eene belasting van .... ten honderd op ieders .... mitsgaders op ....

Art. 2. Die niet vóór den .... 1850 zijn aandeel in die heffing betaalt, zal bestraft worden met ...., onverminderd eene vermeerdering van .... ten honderd, ten profijte van ....

Art. 3. Het ... Hoofdstuk der begrooting van dezen jare zal daardoor verhoogd worden met eene som van.....

De regering zal van den uitslag dezer maatregelen aan de Kamer verslag doen vóór den..... 18.....

Lasten en bevelen enz.

Ziet ge! als de Tweede Kamer dat beoordeeld en goedgekeurd heeft, dan is dat ontwerp nog geene wet, maar als de Eerste Kamer dat *ontwerp* ook heeft aangenomen, dan wordt het pas wet, en zou dan eerst door de ministers naar believen kunnen worden ingevuld.

Oppervlakkig zou men zoo zeggen, dat het ontwerp onvolledig was. Doch men zou daarop kunnen aanmerken dat *indien* dit ook alzoo ware, dit alleen noch de Eerste Kamer, noch de Tweede Kamer zou behoeven te wêerhouden, dat wetsontwerp aan te nemen. Want daardoor wordt immers toch altijd het *beginsel* goedgekeurd, terwijl de verdere bepalingen alleen betrekking hebben op het *gevolg*, dat die wet hebben zal. — Maar er is hier bovendien geene onvolledigheid. Want in de woorden ...... *ten honderd* is *voldoende* bepaling gegeven, vermits daardoor ondubbelzinnig wordt te kennen gegeven, dat het nooit het geheel, maar altijd slechts percenten zal kunnen bedragen; terwijl in a. 3 voldoende wordt bepaald, dat *vóór den*... 185..., dat is vóór den 31 December uiterlijk van 1859, van de werking dier wet aan de Kamers verslag zal worden gedaan, en daardoor tevens zoozeer alle twijfel wordt weggenomen, of *vóór* dien tijd moet door ieder zijn aandeel worden opgebragt op straffe van *zooveel*, alweder *ten honderd*, dat zelfs gelijke *tijdsbepaling* in a. 2 voorkomende, volkomen overtollig zou kunnen worden geacht. Doch het is niet af te keuren, dat men in eene zaak van dat gewigt als deze, natuurlijk zoo min mogelijk onzekerheid heeft willen doen bestaan. — Overigens schijnt het geene opmerking te behoeven, dat eene eenvoudige vergelijking van het jaartal der uitgifte van de wet met a. 3, al. 1, alle verwarring of onzekerheid onmogelijk maakt, tot *welke* begrooting de bepaalde verhooging *f*.... betrekking heeft.

Wat genoegen voor een ministerie, als het die blijde dag eens mogt zien *aanlichten*, waarop ten behoeve van de uitvoerende magt de wetgever eens zulke *beschikkingen in blanco* trekken mogt.

LAATSTE BERIGTEN.

Frankrijk. — De nationale vergadering van Frankrijk heeft haar ontwerp om dagelijks twee zittingen te houden, gedurende de beraadslagingen over het ontwerp van constitutie, reeds ter zijde gesteld. Den 4 Sept. is eene ongelukkige proefneming gedaan en de vergadering heeft besloten dat ze voortaan als vroeger slechts ééne zitting zal houden, maar dat de twee laatste dagen der week gewijd zouden worden aan het onderzoek der voorstellen en der decreten wier noodzakelijkheid dringend zal zijn, en de vier overige dagen zullen worden open gehouden voor de debatten.

In dezelfde zitting heeft de vergadering, vóór het openen der debatten, zich eerst moeten verklaren omtrent het voorstel van den heer *Pascal Duprat*, strekkende om de verklaren, dat de vergadering niet zou uiteengaan vóór dat ze over de organieke wetten gestemd had. Zoo als te voorzien was, heeft eene groote meerderheid het voorstel aangenomen.

De vergadering heeft zich aldus zelve een brevet gegeven, dat zij, zoo al niet altijddurend, toch van langen duur zal zijn. De organieke wetten zijn zeer rekbaar, en wanneer de beraadslagingen zóó langdurig en onstuimig zijn als de meesten die reeds plaats gegrepen hebben, dan kunnen de tegenwoordige vertegenwoordigers van het fransche volk nog jaren lang volksvertegenwoordigers blijven.

De beraadslagingen over het ontwerp van constitutie, zijn eerst tegen het einde der zitting aangevangen en zeer weinig beteekenend geweest. Maar men weet, dat de voornaamste redenaars niet gewoon zijn het eerst de tribune te beklimmen; en de beraadslaging zal ongetwijfeld gewigtiger worden, wanneer ze zullen oordeelen dat het oogenblik dáár is om op te treden.

Italië. — De Koning van Sardinië heeft zich tot eene bezending uit Genua in deze woorden uitgelaten: «Of de tractaten zullen niet slechts de onafhankelijkheid van den Staat, maar ook die van Italie verzekeren, òf de oorlog zal met meer kracht hervat worden, en dan zullen wij niet alleen staan; ik heb van mijn' kant al gedaan wat in mijn vermogen was, en mijne zonen en ik zijn bereid ons leven nogmaals veil te hebben voor de heilige zaak.»

Daarenboven heeft de Regering van Sardinië ter inwilliging van den energieken wensch der openbare meening bepaaldelijk een onderzoek bevolen tegen verschillende hoofdofficieren van het leger, aangeklaagd van nalatigheid en verraad bij de jongste militaire gebeurtenissen. Ten dien einde zijn de stukken aan den auditeur-generaal van oorlog ter hand gesteld.

De considerans waarmeê het sardinisch Kabinet dezen raad in de hoofdstad van Piemont bijeengeroepen heeft, luidt: «Aangezien de sardinische regering den wapenstilstand alleen als een zuiver militair feit kan aanmerken, dat *in niets de daad van vereeniging van het Lombardysch-Venetiaansch* Koningrijk met Piemont krachteloos maakt....» Het ministerie heeft overigens dezelfde verklaring herhaald in verscheidene ordonnantien, waarin het zegt dat er alleen door de uitroeping van de volkomene onafhankelijkheid van Noord-Italie, een eervolle en duurzame vrede kan gesloten worden.

Dit alles koudigt niets minder dan eene ophanden schikking tusschen Oostenrijk en Sardinie aan. Overigens hebben al de jongste berigten uit dit land eene oorlogzuchtige strekking. *Radetzky* versterkt zijn leger, *Karel-Albert* niet minder en het schijnt dat hij besloten heeft, om na den wapenstilstand de wapenen weêr op te vatten, zelfs zonder hulp van Frankrijk, en dat hij overigens er wel op rekent, die mogendheid tot eene tusschenkomst te zullen noodzaken.

De Lombardische raad, die te Turijn is bijeengeroepen door den Piemonteschen minister, is in de stad aangekomen. Men weet dat ze bestaat uit gewezen leden van 't voorloopig bewind van Milaan.

Men verzekert dat *Pius IX* het geheel eens is met den groothertog van Toscane, zoowel om door de bemiddeling van Frankrijk en Engeland eenen vrede te verkrijgen, die de Italiaansche nationaliteit en onafhankelijkheid verzekert, als om tot het vormen van een nationaal verbond tusschen de Italiaansche staten te geraken.

Oostenrijk. — De constituerende vergadering heeft in hare zitting van 31 Augustus, eene der moeijelijkste, om niet te zeggen der belangrijkste vraagstukken die haar voorgesteld zijn, opgelost; wij bedoelen de afschaffing der heerlijke regten en van het beginsel van schadeloosstelling, toe te kennen aan de eigenaars die door dezen maatregel getroffen worden. Vooral is de Oostenrijksche omwenteling geschied in naam van de afschaffing dier regten. Ook heeft de vergadering die met algemeene stemmen aangenomen; maar niet algemeen is het beginsel van schadevergoeding goedgekeurd. Het ministerie heeft er eene kabinetsquestie van gemaakt, en het beginsel der schadevergoeding heeft slechts met eene volstrekte meerderheid van 19 stemmen de overwinning behaald. Nu blijft de questie van uitvoering nog over, en hieromtrent zijn eene menigte veranderingen voorgesteld.

Pruissen. — Te Berlijn is het voorstel der regering om, van den 1 dezer maand af, de regten op de distillatie van den brandewijn en op de fabricatie der teelwortelsuiker te verdubbelen, na belangrijke debatten, door de vergadering aangenomen.

De vrijwillige leening heeft het cijfer van 9 millioen daalders bereikt, maar vindt nu zoo weinig deelnemers, dat het bijna zeker is dat de Pruissische regering tot de gedwongen leening zal moeten komen, die het verscheidene malen uitgesteld heeft, in de hoop er niet toe te behoeven te komen.

Het Noorden. — De bekrachtigingen van den wapenstilstand betrekkelijk Sleeswijk zijn den 1 September te Lubeck uitgewisseld.

Te 's Gravenhage, bij GEBROEDERS BELINFANTE.